

Raport ZPP i FR „Szara strefa to nieuczciwa konkurencja”

1. Szara strefa

→ Ludzie działają w szarej strefie nie dlatego, że są źli tylko dlatego, że nie stać ich na działanie legalne

→ Szara strefa to wybór ekonomiczny

→ Szarą strefę można wyeliminować jedynie narzędziami ekonomicznymi – nikt nie oduczy ludzi jeść i pić – dla wielu to jedyna możliwość utrzymania

2. Szara strefa w Polsce

- Według Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową – aż 19,2% PKB w 2015
- Według GUS – 14,5% PKB w 2013
- Według Schneidera – 23,5% w 2014

3. Przyczyny szarej strefy pracy

- Wysokie pozapłacowe koszty pracy – szczególnie **DRASTYCZNE (50/70%)!**
opodatkowanie najniższych wynagrodzeń
- Przeregulowanie gospodarki
- Przyzwyczajenie i inne

4. Jak rozwiązać problem?

- Obniżenie pozapłacowych kosztów pracy
- Ustawa o małej działalności gospodarczej
- Lepsza legislacja

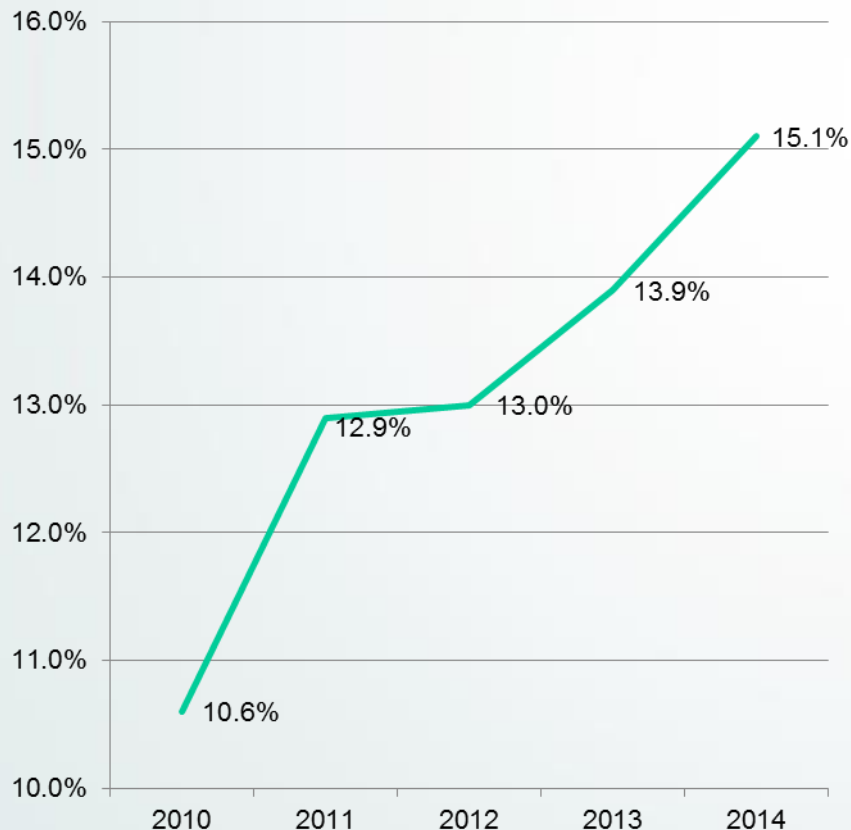
5. Mała Działalność Gospodarcza

Główne założenia to:

- Ustawie podlega mała działalność - o przychodach do 30 tysięcy rocznie, 2,5 tysięcy miesięcznie. Po przekroczeniu 30 tysięcy przechodzi na zasady ogólne
- Podatek od MDG wynosi 15% od obrotu - obejmuje wszystkie podatki, ZUS, NFZ, VAT - wpływy proporcjonalnie dzielone są pomiędzy te organy, tak jak obecnie
- Podnosimy z 20 do 30 tysięcy kwotę obrotów, do której nie trzeba mieć kasy fiskalnej oraz kwotę, że nie jest się w VAT
- MDG płaci 15% od obrotu i to wszystko. Sprzedaż rejestruje w sposób zrozumiały dla osób trzecich
- Kwotę obrotu rocznego ustala Minister Finansów i stanowi ona % średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wg GUS

6. Szara strefa polskiego rynku tytoniowego

Udział nielegalnej sprzedaży w całym rynku papierosów w Polsce w ostatnich latach

Ponad 15% sprzedaży papierosów dokonuje się w szarej strefie

Razem z tytoniem do palenia szara strefa stanowi **25-30%** rynku wyrobów tytoniowych

Wartość szarej strefy to ok. **10 mld zł** (2014) i wzrasta średnio o 13% rocznie

W latach 2010-2014 spowodowała prawie **35 mld zł** straty dla budżetu Państwa

7. Przyczyny szarej strefy na rynku tytoniowym

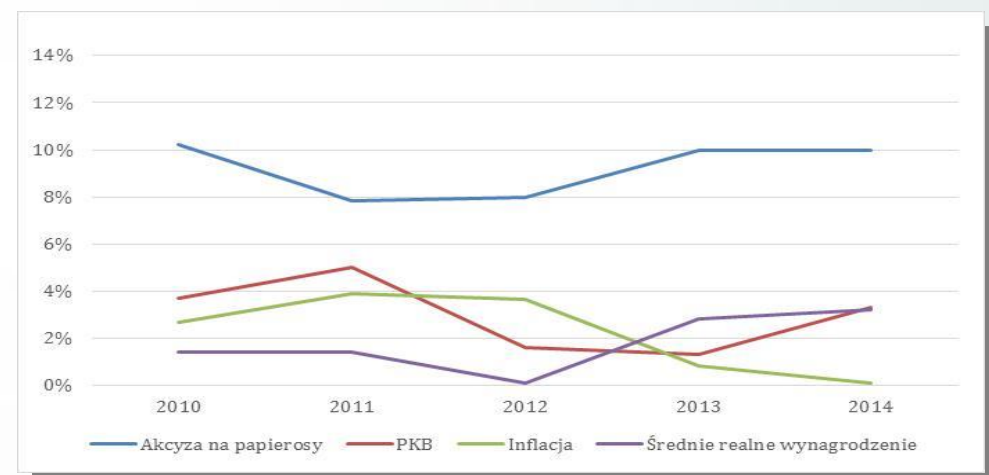
Tempo wzrostu akcyzy na papierosy w latach 2010-2014 kilkakrotnie przekraczało inflację czy wzrost siły nabywczej konsumentów => konsumenci nie dostosowują się do nowych cen, lecz wybierają nielegalne (ale tańsze) źródła

Podatki to już prawie 85% ceny papierosów

Duża różnica w wysokości akcyzy na wyroby tytoniowe między Polską a Białorusią, Ukrainą i Rosją – zachęta do przemytu

Wysoka wartość przychodów uzyskiwanych przez podmioty zajmujące się nielegalnym obrotem lub produkcją wyrobów akcyzowych

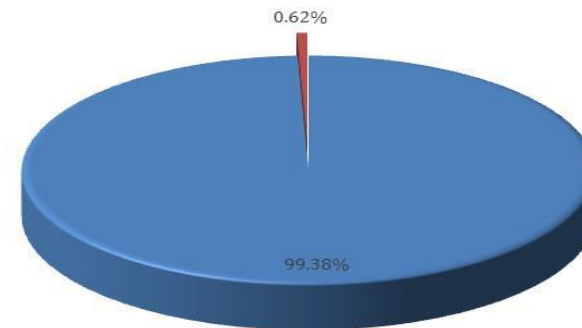
Tempo wzrostu akcyzy na papierosy vs dynamika innych wskaźników ekonomicznych

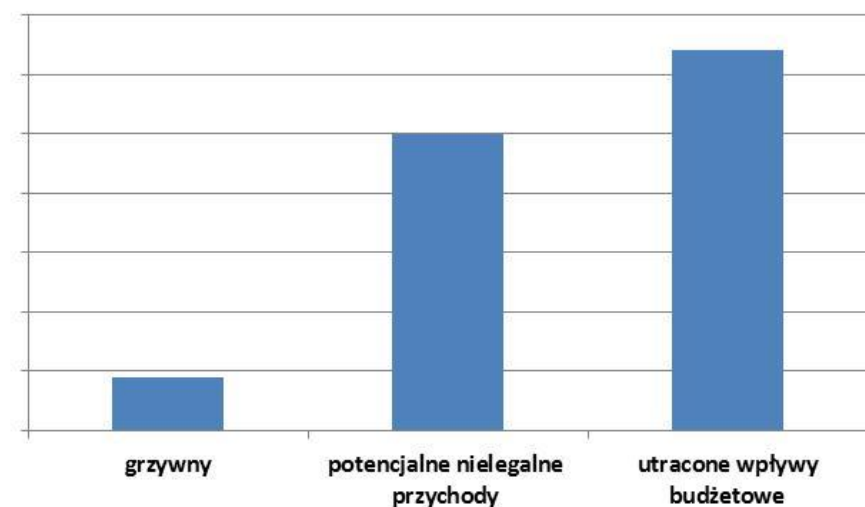
8. Nieskuteczna polityka karna

➔ Zasądzone grzywny stanowią mikroskopijny procent utraconych dochodów budżetu Państwa. Sankcje karne nie są zatem adekwatne do społecznej szkodliwości czynów

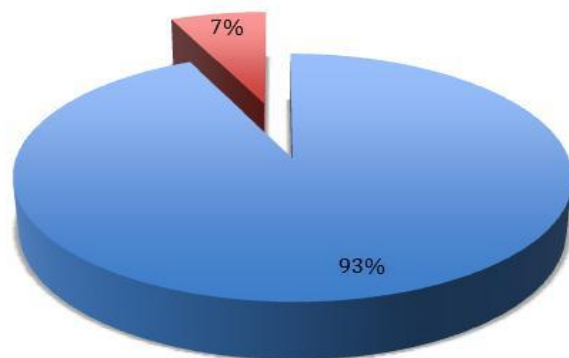
➔ Orientacyjne zestawienie łącznej wysokości grzywien od nielegalnych papierosów i tytoniu przejętych w 2014 roku w porównaniu do nielegalnych przychodów przestępczych od tej samej ilości nielegalnych towarów oraz do utraconych wpływów budżetowych od tej samej ilości wyrobów

■ Nielegalna sprzedaż ■ Wpływy z grzywien

9. Skuteczność służb

■ Nielegalne papierosy na rynku ■ Przechwycone papierosy i tytoń

Przejęcia jako procent całego nielegalnego rynku wyrobów tytoniowych

Uprawnienia Służby Celnej:

➔ Brak wielu uprawnień może utrudniać skuteczną walkę z nielegalnym rynkiem opanowanym przez zorganizowaną przestępczość

➔ Służba Celna, na tle jej zagranicznych odpowiedników, ma ograniczone uprawnienia w zakresie prowadzenia czynności operacyjno – rozpoznawczych. Polska ma długą, zewnętrzną granicę UE.

10. Szara strefa papierosów – spełnione prognozy Fundacji Republikańskiej

Fundacja Republikańska opublikowała we wrześniu 2012 roku raport poświęcony branży tytoniowej i jej opodatkowaniu.

Już wtedy nasi eksperci wskazywali na zbyt szybkie tempo wzrostu stawek akcyzy (wyższe nawet niż zakładane we wcześniejszych planach rządu).

Polska zobowiązała się wobec Unii Europejskiej do wprowadzenia minimalnej stawki akcyzy 90 euro za 1000 papierosów do 2018 roku, tymczasem poziom ten osiągnęliśmy już w 2014 roku.

Zgodnie z przewidywaniami ekspertów Fundacji Republikańskiej, dalsze podnoszenie stawek akcyzy w tempie wyższym niż wzrost inflacji i wynagrodzeń doprowadziło po 2012 roku do przekroczenia granicy akceptowalności cen wyrobów tytoniowych przez konsumentów (szczególnie najtańszej kategorii papierosów) i wypchnięcie ich do szarej strefy.

W efekcie zaobserwowano nowe zjawisko – dochody budżetu z tytułu VAT i akcyzy na wyroby tytoniowe spadły nie tylko realnie, ale też nominalnie (po korekcie o inflację). Stanowi to duże zagrożenie dla stabilności finansów publicznych, gdyż wpływy te to ponad 7% dochodów budżetu państwa (2016r.)

11. Jak rozwiązać problem?

Obszar podatkowy:

- ➔ Należy utrzymać stawki podatku akcyzowego na niezmiennym poziomie co najmniej do 2018 roku. Braki podwyżek w 2015 i 2016 roku już pomagają stabilizować legalny rynek i zatrzymać spadek wpływów budżetowych z akcyzy tytoniowej.
- ➔ W kolejnych okresach zmiany opodatkowania powinny być bardziej przewidywalne a także powiązane z obiektywnym wskaźnikiem ekonomicznym (np. inflacją).
- ➔ Utrzymanie konstrukcji podatku tak aby nie dyskryminować podatkowo najmniej zamożnych konsumentów i nie wypychać ich do szarej strefy.

11. Jak rozwiązać problem? (c.d.)

Obszar prawny:

- ➔ Obecny Kodeks Karny Skarbowy nie spełnia swoich funkcji
- ➔ Rekomendowane jest bezpośrednio powiązanie wysokości sankcji ze szkodą wyrządzoną Budżetowi Państwa
- ➔ Rekomendowane jest podniesienie dolnej i górnej granicy kwoty grzywny, przepadek mienia używanego do przestępstwa oraz obowiązek zwrotu kosztów administracyjnych (np. za zniszczenie nielegalnego towaru)
- ➔ Należy rozważyć penalizację przygotowywania do popełnienia przestępstw związanych z podrabianiem wyrobów tytoniowych
- ➔ Utworzenie taryfikatora mandatów wraz z rejestrem wykroczeń

11. Jak rozwiązać problem? (c.d.)

Obszar instytucjonalny:

- Utworzenie, być może w ramach Służby Celnej, wyspecjalizowanej jednostki specjalizującej się w zwalczaniu szarej strefy, a w perspektywie wszystkich przestępstw podatkowych lub gospodarczych, z pełnymi uprawnieniami operacyjno – rozpoznawczymi
- Scalenie nowej służby z urzędami kontroli skarbowej i wydziałami innych służb zajmującymi się przestępczością gospodarczą i finansową
- Utworzenie wyspecjalizowanych jednostek w ramach prokuratury specjalizujących się w ściganiu przestępstw gospodarczych i finansowych

12. Szara strefa na polskim rynku alkoholu

- Według ZPPPS – 15% legalnego rynku
- Według IpiN – 17% całkowitego spożycia
- Według MF – 9% legalnego rynku

13. Przyczyny szarej strefy na polskim rynku alkoholowym

- Wysoka akcyza
- Brak pomysłów na rozwiązywanie problemów (w 2015 rekordowy wzrost importu alkoholu skażonego z Czech, prawdopodobnie odkażony na terenie kraju)

14. Jak rozwiązać problem?

- Powstrzymać podwyżki akcyzy
- W miarę możliwości obniżać akcyzę
- Usprawnić pracę służb

15. Szara strefa na polskim rynku paliwowym

- W 2015 – od 15 do 20% rynku oleju napędowego
- Wyłudzenia VAT – 12,6% rynku oleju napędowego

16. Przyczyny szarej strefy na polskim rynku paliwowym

→ 0% VAT przy WDT

→ Brak skutecznych mechanizmów prawnych

17. Jak rozwiązać problem?

- Poprawa na poziomie legislacyjnym – np. wyposażenie Prezesa URE w nowe kompetencje
- Poprawa na poziomie operacyjnym – koordynacja działań służb, skupienie kompetencji

18. Podsumowanie

- Na szarej strefie tracą zarówno uczciwi przedsiębiorcy, jak i budżet państwa
- Do rozwiązania problemu potrzebna jest wola polityczna
- Szara strefa prawdopodobnie zawsze będzie istniała, należy jednak starać się zmniejszać jej zakres do minimum

Dziękujemy za uwagę

